

УДК 7.012

ЕТНОДИЗАЙН ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В УКРАЇНІ

Л. Б. ДЕМИДЧУК

Львівський торговельно-економічний університет

Використання етнічних традицій у дизайні одягу на тлі широких можливостей паралельного існування різноманітних субкультур, модних стилів і течій сприяло утвердженню окремого самостійного стилю «фольк». Дизайнери використовували різноманітні методи. За основу розробок вони часто брали характерний крій, властивості й фактуру тканини, декор, композиційні принципи й інші складові художнього образу.

Сьогодні в Україні етнодизайн набуває все більшої популярності, його основні принципи відповідають потребам суспільства й тенденціям ринку. Для того щоб правильно його розвивати, уникаючи поверхових, неякісних проектів, дизайнери повинні випрацювати концепцію, в основі якої мають бути аналіз ринку, глибинне дослідження народної матеріальної культури та продумана трансформація етномотивів у сучасній дизайн-продукції.

Етнодизайн посідає важливу нішу в культурі сучасної України, має великий потенціал для подальшого розвитку, адже надає народній традиції нових імпульсів. Сучасний етнодизайн як елемент національної культури України, що містить традиції та новації, ще перебуває на етапі становлення й самовизначення в сучасній типології дизайну. Дизайн, тісно пов'язаний з різними побутовими сферами окремої людини та народу загалом, впливає на формування менталітету, тому має виховне значення. Водночас етнодизайн пробуджує зацікавлення національною «архаїкою» та багато в чому здатен не тільки сформувавши візуальний досвід сучасної людини, а й визначити національний стиль мислення, навчити чуттєвому освоєнню сучасного предметного середовища [1].

Українська культура відроджується, набуває нового вигляду, робить новий виток у своєму розвитку. Інтерес до нашої культури виявляють іноземці, водночас існує чимало шанувальників етностилу й серед українців. Якщо говорити про застосування українських народних мотивів у дизайні інтер'єру, звісно, на першому місці залишаються саме заклади громадського харчування. Відкрито велику кількість ресторанів і кафе, оформлених з використанням українських етномотивів. Традиційна українська кухня давно вже стала певним брендом, знаком якості, затребуваним як серед українців, так і серед туристів. Тому логічним є підкреслення народної складової в оформленні закладу. Саме до інтерпретації народних українських традицій апелюють дизайнери в оздобленні закладів громадського харчування сучасних брендів – «Пузатої хати», «Картопляної хати», намагаючись створити збірний образ українського національного стилю. Стилізація кращих здобутків традиційного мистецтва українців різних етнографічних регіонів розрахована на туристичний бізнес і рекламу традиційної української культури [2]. Стиль українського традиційного житла використовують для оформлення закладів харчування по всій Україні, подібні проекти переважно очолюють професійні

дизайнери, інколи власники закладів долучаються до розроблення стилю. Зрозуміло, що серед великої кількості подібних проектів трапляються дизайн-роботи різного рівня. Значна частина проектів має, на жаль, поверховий характер. Часто на рівні стихійного, а не професійного дизайну моделюють тільки формальні ознаки етностилу, що характеризується перенасиченням декоративних складових.

Нині для українців набуває особливої ваги питання національної самоідентифікації. У складних політичних умовах, при зовнішній агресії прагнення підкреслити національну приналежність має особливе значення. Універсальним інструментом у сучасному мультикультурному середовищі, що допомагає підкреслити національну, етнокультурну приналежність, є народний одяг і його інтерпретації. Тому особливо важливим є дослідження національного костюма як вагомого чинника сучасної етнокультури та джерела натхнення й переосмислення для сучасного моделювання в контексті традицій українського етнодизайну.

Невичерпна творчість українського народу відбилася в багатьох видах декоративно-прикладного мистецтва, створених і вдосконалених за багато століть. Особливе місце серед них займає унікальний в художньому та утилітарному сенсі український національний одяг (рис. 1), особливо під час створення концептуальних закладів громадського харчування, зокрема «тематичного» та «національного (етнічного)» характеру [3, 4].

Рис.1. Використання елементів етностилу в одязі працівників ресторану «Вінницькі куркулі» (м. Вінниця) (фото з приватної колекції авторів)

У час, коли населення України потребує самоідентифікації та підкреслення національної приналежності, саме вишиванка стає таким упізнаваним атрибутом, що поєднує українців як у самій країні, так і поза її межами. Український стиль можна зарахувати до одного з найрізноманітніших етнічних напрямків у дизайні. Пошук традиційних народних рис в дизайні відбувався на основі узагальнення досягнень археологічних знахідок, а також збереження та передачі з покоління в покоління елементів декору.

Використання національної атрибутики та предметів побуту формує враження оригінального національного середовища. Вирізняється також

різноманітна національна візуально-образна символіка та орнаментика, якими прикрашають текстиль, оздоблювальні матеріали, аксесуари.

Ситуація в Україні – нестабільність в Східному регіоні, анексія Криму, певна внутрішня роздробленість – потребує додаткових зусиль, що сприятимуть єдності суспільства. У галузі дизайну важливо зберегти національний колорит продукції, для того щоб при участі у світових дизайн-процесах не втратити власну специфіку. Нині, коли процес євроінтеграції стає все актуальнішим, саме етнодизайн як культурологічний феномен має знайти компроміс між національними дизайном і світовими інтернаціональними трендами.

Для того щоб етнодизайн успішно й надалі розвивався в Україні, потрібно вдумливо дослідити іноземний вдалих досвід використання народних мотивів. Визначення підходів до аналізу та розв'язання проблеми національної ідентичності у сфері матеріальних форм дасть поглиблене дослідження художньо-проектної практики у Фінляндії, Італії, Японії. Вибір саме цих країн зумовлений тим, що їм вдалося сформувавши дизайн, який значною мірою здатний утілювати глибинні національні сутності мовою візуальних форм ХХ століття.

Література

1. Ackerman P. Tapestry, the Mirror of Civilization / P. Ackerman // New York: Oxford University Press. – 1993. – 450 p.

2. Крилатова О. Вектори розвитку етностилу в сучасному дизайні громадських інтер'єрів України / О. Крилатова // Вісник Львівської національної академії мистецтв. – 2013. – Вип. 24. – С. 27–38.

3. Демидчук Л. Б. Етностиль та національна атрибутика в одязі обслуговуючого персоналу закладу громадського харчування / Л. Б. Демидчук., О. А. Стецюк // Інновації, тренди та перспективи індустрії гостинності : матеріали І Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції (12 грудня 2019 р.). – Львів : ЛТЕУ, 2019. – 192 с. – С. 56-59.

4. Demydchuk L. B., Koval M. N., Sapozhnyk D. I. Ethnic style and national attributes in hotel and restaurant establishments / L. B. Demydchuk, M. N. Koval, D. I. Sapozhnyk // Eurasian scientific congress. Abstracts of the 5th International scientific and practical conference (May 17-19, 2020). – Barca Academy Publishing: Barcelona, Spain, 2020. – 788 p. – P. 234-241.